

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z wniosku A.G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 czerwca 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 7 grudnia 2015 r. odmówił prawa do renty, uzasadniając decyzję tym, iż Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 30 listopada 2015 r. nie stwierdziła u ubezpieczonego A.G. niezdolności do pracy.

Wyrokiem z dnia 1 sierpnia 2017 r., sygn. akt IV U [...] Sąd Okręgowy w B. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową na okres od 1 października 2015 r. do 1 października 2018 r. oraz stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za

nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W zakresie skutków stwierdzonego stanu zdrowia dla ewentualnej zdolności do pracy Sąd uznał za miarodajną opinię biegłego specjalisty medycyny pracy dr M.K., a nie opinię biegłego otolaryngologa A.M. Biegły ten bowiem, zdaniem Sądu w ogóle nie uwzględnił specyfiki wykonywanego przez ubezpieczonego przez całe życie zawodu nauczyciela w-f czy też trenera koszykówki.

Sąd Apelacyjny w [...], na skutek apelacji organu rentowego, wyrokiem z 18 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa [...] zmienił zaskarżony wyrok, oddalił odwołanie i zasądził od A.G. na rzecz ZUS w B. kwotę 240,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję. W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy, a w tym opinia biegłego otolaryngologa foniatri, a następnie specjalisty medycyny pracy sporządzona w postępowaniu apelacyjnym, nie pozwala uznać, że ubezpieczony jest osobą niezdolną do pracy w charakterze choćby trenera na siłowni, czy trenera koszykówki małych grup osobowych oraz niezdolny do prowadzenia indywidualnych zajęć sportowych, ponieważ tego rodzaju praca nie wymaga nadmiernej ekspozycji głosu i tym samym nie stanowi przeciwwskazania do podjęcia takiego zatrudnienia.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzuca naruszenie przepisów prawa materialnego, czyli art. 12 ust. 1 i ust. 3 w związku z art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. w stopniu mogącym mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a także naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. w związku z art. 286 k.p.c. również w stopniu mogącym mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Skarżący stwierdził, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Zdaniem skarżącego, istotnym zagadnieniem prawnym jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy w ramach swobodnej oceny dowodów Sąd Apelacyjny był uprawniony oprzeć swoje niekorzystne dla ubezpieczonego rozstrzygnięcie jedynie na opiniach biegłych, które odpowiadały przyjętej przez Sąd koncepcji rozstrzygnięcia oraz czy

Sąd mógł dokonać bezkrytycznej ich akceptacji bez dokonania koniecznej konfrontacji tych opinii z odmienną opinią stanowiącą podstawę wyroku Sądu pierwszej instancji, w sytuacji, gdy opinia ta sporządzona przez biegłą specjalistę medycyny przemysłowej dr n. med. M.K. oparta była o badanie specjalistyczne foniatryczne zarówno biegłego z tej dziedziny, jak również z uwzględnieniem oceny dynamiki dokonanej przez leczącego foniatrę. Natomiast w zakresie wątpliwości przepisów prawnych skarżący przytoczył różnorodne orzecznictwo w szczególności odnoszące się dowodu z opinii biegłych.

Skarżący wnosi o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu drugiej instancji w całości oraz o zasądzenie od ZUS na rzecz ubezpieczonego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz już poniesionych kosztów postępowania apelacyjnego, oraz kosztów procesu związanych z wniesieniem skargi kasacyjnej, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu drugiej instancji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu za wszystkie instancje, w tym o kosztach zastępstwa procesowego oraz o kosztach procesu związanych z wniesieniem skargi kasacyjnej, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych.

Pismem z dnia 22 marca 2019 r. organ rentowy wniósł odpowiedź na skargę kasacyjną. W odpowiedzi ZUS wnosi o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, oddalenie skargi kasacyjnej – w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Organ rentowy w pełni podziela ustalenia i wywody Sądu Apelacyjnego zawarte w zaskarżonym wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1),

istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz potrzeby wykładni przepisów. Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie tych przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania.

Powołując się na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. skarżący powinien mieć na uwadze, że wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy

przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudence i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011; z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1

k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538). Ponadto twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467 i z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Na podstawie powyższych wywodów stwierdzić należy, że przedstawione w skardze kasacyjnej „zagadnienie prawne” nie spełnia wymogów przewidzianych dla tej przesłanki przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Przedstawione w pytaniach kwestie zostały bowiem sformułowane w sposób ogólny oraz w żaden sposób nie przyczyniają się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego, gdyż koncentrują się na próbach przeforsowania przez skarżącego konkretnego rozstrzygnięcia jego indywidualnej sprawy. W sprawie również nie występuje potrzeba dokonywania wykładni wskazanych w skardze przepisów.

W orzecznictwie wyjaśniono, że ocena częściowej niezdolności do pracy w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy wymaga z reguły wiadomości specjalnych, natomiast ostateczna ocena czy ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy musi uwzględniać – zgodnie z art. 12 ust. 1 i ust. 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS – także inne elementy, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne. Takich zasad nie można jednak stosować, gdy ubezpieczony jest zdolny do pracy z medycznego punktu widzenia, a więc gdy nie jest spełniony aspekt medyczny (biologiczny). Gdyby przyjąć inaczej, renta z

tytułu niezdolności do pracy stałaby się w rzeczywistości świadczeniem podobnym do zasiłku dla bezrobotnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2014 r., I UK 396/13, LEX nr 1480058). W orzecznictwie przyjmuje się również, że wcześniejszy, choćby długotrwały stan częściowej niezdolności do pracy i korzystanie z tego tytułu z prawa do renty ani trudności w znalezieniu zatrudnienia na rynku pracy, które dotyczą także inne osoby poszukujące zatrudnienia, nie wykluczają negatywnego zweryfikowania uprawnień rentowych ubezpieczonego na podstawie art. 107 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a w szczególności w żadnym razie nie uzasadniają ustalenia dalszego prawa do renty ubezpieczonemu, który nie spełnia ustawowych warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 i ust. 3 w związku z art. 13 ust. 1 tejże ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2014 r., I UK 378/13, LEX nr 1477427). W orzecznictwie wskazuje się również, że jeżeli opinia biegłych wywołuje u sądu uzasadnione wątpliwości z uwagi na występujące w niej błędy, sprzeczności lub inne wady, wówczas sąd ten ma obowiązek zastosowania art. 286 k.p.c. poprzez zażądanie ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie lub – w razie potrzeby – zażądanie dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 października 2014 r., II UK 36/14, LEX nr 1548261). Biorąc powyższe pod uwagę, należy zauważyć, że twierdzenia skargi stanowią w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną przez Sąd drugiej instancji, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej Sądu Najwyższego.

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji, o kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c.